СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 73. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 29. марта, 1928. VOL. XXXVI. No. 73. Jersey City, N. J., Thursday, March 29, 1928. THREE CENTS.

ЖЕРЕЛОМ КЛОПОТІВ УГЛЕВОГО ПРОМИСЛУ ОСЛАВЛЕНИЙ ПОВІТ ЛОҐАН

ЮНІЙНИЙ ОРҐАНІЗАТОР ПЯТНУЄ ПОЛІТИКУ КОПАЛЬНЯНИХ ПІДПРИЄМЦІВ.

ВАШИНҐТОН, 27. марта. — Перед сенатовим комітетом, що розслідує вуглевий промисел, станув нині на свідка капітан Персі Тетлов, орґанізатор майнерської юнії на Вест Верджінію, та заявив, що весь клопіт у промислі почався з повіту Лоґан.

Після зізнань свідка сей повіт усе був замкнений для орґанізаторів майнерської юнії. Через те властителі копалень усе могли знижати там робітничу заплату та продавати вугля по зниженій ціні, побиваючи в сей спосіб своїх конкурентів. Конкуренти, щоби добитися ринків, старалися обнижати ціну своїм робітникам, — і так вийшла боротьба, яка коштувала тільки клопоту американське робітництво й цілий промисел узагалі.

Свідок своїми зізнаннями кинув теж богато світла на способи, якими копальняні підприємства з повіта Лоґана змогли не допускати до робітничих орґанізацій; способами звичайно були: надуживання судової заборони („інджанкшена"), компанійний штор та компанійне мешкання. Свідок подавав факти, як підприємство викидало майнерів з роботи за те тільки, що вони купували в некомпанійних крамницях. Як робітники пішли на страйк, підприємства викинули на вулицю понад 50,000 майнерських родин.

МЕКСИКО ВЖЕ ПОКІНЧИЛО НАФТОВЕ НЕПОРОЗУМІННЯ З АМЕРИКОЮ.

ВИДАЛО НОВІ РЕҐУЛЯЦІЇ, ЯКІ ВДОВОЛИЛИ ВАШИНҐТОН.

МЕКСИКО, 27. марта. — Президент Каєс видав нині ряд урядових розпорядків про нафтові терени. Сі розпорядки остаточно усувають усяке непорозуміння між мексиканським урядом і американським за сю справу.

Мексиканські розпорядки видано за порозумінням з американським урядом. Вони обмежують недавні нафтові закони Мексика в тому напрямі, що сі закони не відносяться до американських фірм.

Вашинґтонські ґазети признають у сьому велику побіду американського амбасадора до Мексика Морова.

САНДІНО МАЄ БУТИ ХОРИЙ.

ЙОГО АРМІЯ РОЗКЛАДАЄТЬСЯ.

МАНАҐВА, Нікараґва, 27. марта. — Війска ґенерала Сандіна мають покидати свого вожда, стративши надію на свою побіду. Самий Сандіно має лежати тяжко хорий. Такі вістки принесли люди, які мали бути в армії Сандіна, а які тепер дійшли до берега Атлянтійського океану.

Діяс, котрий уважає себе президентом Нікараґви, розвязав кабінет міністрів, щоби його зреформувати так, аби в ньому не було ніякої партії, кромі його власної.

ПЛЯН СТАВИТИ КАНАЛ ЧЕРЕЗ НІКАРАҐВУ.

СЕНАТОР КАЖЕ, ЩО КРАЩЕ СТАВИТИ КАНАЛ, ЯК ПОСИЛАТИ ВІЙСКО.

ВАШИНҐТОН, 27. марта. — Сенатор Меккелар з Тенесі вніс у сенаті внесок, щоби Злучені Держави приступили сейчас до будови другого каналу в середній Америці.

Сенатор показує, що Панамський Канал незадовго не вистарчить уже на перепущення всіх кораблів, які хочуть переїхати з Тихого океану до Атлянтійського або назад, та що другий такий канал стане вже в найблизчій будучности конечністю.

Він говорив, що такий канал можна виставити коштом 200 мілїонів долярів та що Нікааргва, через котрої край має йти сей канал, на се радо згодиться та що вспокоїть Нікараґву богато скорше, як висилання туди американських маринарів.

ХОЧУТЬ ЗРОБИТИ КОНВЕНЦІЇ „СУХИМИ".

ВАШИНҐТОН, 27. марта. — Департамент скарбу, який є начальною властю для виконування проґибіційного закона, видав розпорядок, щоби конвенції великих американських партій зробити наскрізь „сухими". Урядники дістали приказ закрити всі жерела довозу горівок та других напитків до сьогорічних великих конвенцій.

ПАЛАТА ПОСЛІВ УХВАЛИЛА ВИДАТКИ НА ФЛЬОТУ.

БОРОТЬБА ЗА АМЕРИКАНСЬКУ ІНТЕРВЕНЦІЮ В НІКАРАҐВІ.

ВАШИНҐТОН, 27. марта. — Палата послів ухвалила нині закон про видатки на будову нових воєнних кораблів для американської фльоти. Ухвалено видати в фінансовому роцї 1928-29. 369 мілїонів долярів з верхом.

Підчас дискусії над сими видатками конґресмен Ла Ґвардія підняв питання, чи порадно вдержувати далі маринарів у Нікараґві. Виринуло між инчим питання, кілько коштує удержання сих війск. Ла Ґвардія говорив, що удержання маринарів у Нікараґві виносить від 50 до 100 тисяч долярів.

Ла Ґвардія говорив, що американська політика в Нікараґві нездала, бо на виборах американська інтервенція не скінчиться: після виборів американські маринарі будуть мусіти вдержувати побідника в уряді.

БРИТІЙЦІ ЗБУДУВАЛИ НАЙБІЛЬШИЙ АЕРОПЛЯН.

ЛОНДОН, 26. марта. — Британці збудували секретно військовий аероплян, який може вдержатися в воздусі через 80 годин, себто о 24 години довше від тих, що осягнули під тим оглядам летунський рекорд. Аероплян той вибереться в короткім часі в дорогу з Анґлії до Полудневої Африки. Будували його секретсо в той спосіб, що поодинокі части будовано в ріжних містах. Через те ніхто не знав, що властиво будують.

ЯК АНҐЛІЙЦІ ВСУЧИЛИ СОВДУРНЯМ (РАДЯНСЬКИМ ДУРНЯМ) СТАРУ КАЛЬОШУ ЗАМІСЦЬ КОРАБЛЯ.

Під таким заголовком московська „Правда" вміщує цікаву історію большевицької господарки.

Управління Радянської Торгової Фльоти доручило свойому агентови в Гамбурзі купити корабель-холодильник.

Агент купив в Лондоні за 450,000 рублів, а назвали цей корабель по українськи: „Дніпро". Згідно з умовою Анґлійці не обовязувалися робити поправок після технічного огляду корабля. Все було добре, аж приїхав капітан корабля Крижанівський і найшов: що багато ще треба, щоби корабель той зачав пливати. Зробили ремонт і заплатили 21,000 рублів. Через пять днів, коли „Дніпро" допхався до Гамбурга, зробили ще ремонт, за котрий заплатили 65,000 рублів. Окрім того виявилося, що скорість руху замісць 12, виносить 9 миль. Нарешті, коли „Дніпро" доплив до Одеси, виявилося, що його не можна експльоатувати. І знов поправа, і знов 50,000 народних грощей.

Одним словом, стара кальоша обійшлася українському народові аж 586,000 рублів. Газета не пише: чи вже весь ремонт зроблено чи ні.

ДЕМОНСТРАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У КИЇВІ.

А. Вітдоносять з Києва, що підчас торжественних большевицьких манифестацій з нагоди 10-річча комуністичного замаху на УНР, в Києві прийшло після промов у театрі, підчас співання „Інтернаціоналу" до бурливої демонстрації українських студентів. Демонстранти перебили спів окликами: „Хай живе незалежність!"

В звязку з цею демонстрацією розпочалися в Києві масові арешти.

2-ІЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ЗА ЗНЕСЕННЯМ КАРИ СМЕРТИ.

Виконавчий комітет 2-го інтернаціоналу вирішив представити брюксельському конґресові пропозицію на знесення всюди кари смерти.

НАБОЖНИЙ ЗЛОДІЙ.

У Львові арештовано Миколу Крука, 48-літнього робітника, мешкаючого на Замарстинові, за крадіж молитвеників в костелі езуітів.

НАДУЖИТТЯ ПОЛЯКІВ ПРИ ВИБОРАХ.

Як вибиралося послів до сойму в Польщі, може свідчити такий приклад:

В Ковелі на Волині на 52,000 голосів не було інших лист крім урядової (ч. 1), бо решту лист занульовано. При попередніх виборах ті пять мандатів, що має тепер листа ч. 1, мали Українці. Отже виходить, що Поляків там не дуже багато, за те немало поліції.

В Луцьку анульовано 20,000 голосів. В Берести 10,000 голосів.

На конференції представників жидівської преси виступив з докладом про результати виборів сіоніст Ґрінбавм, який заявив, що бльок національних меншостей потерпів серед робітників поразку. Причиною того є тактика польського уряду на українських землях під Польщею.

ДАЛЕКОСЯЖНЕ ВІДКРИТТЯ.

Еспанський дослідник Петро Феррарі, що живе в Лондоні, зробив цими днями відкриття далекосяжної ваги, якого наслідків покищо не можна передбачити. А саме: йому вдалось створити таку вражливу плиту, на якій записується проміння, виділене людським тілом. Ця плита, зовсім невражлива на світло, полишає на собі своєрідні риски тільки під впливом раду покладеного в кімнаті і під впливом людини, що входить туди. Це відкриття потверджує досліди роблені від довгих літ ріжними вченими, що вірили в промінистість людського тіла. Віденський учений Рейхенах 70 літ тому зробив 14,000 експериментів, якими доказував, що із людського тіла йде таємне проміння. Ці спроби продовжував англійський лікар Кільнер, що давав змогу деяким особам при помочі своєрідної рідини, яка загострювала зір, відчувати своєрідне проміння людського організму. Із дослідів Феррарі виходить, що між прикметами раду і людського організму істнує спорідненя. Ці досліди в силі вияснити велику скількість таємних явищ, досі звязуваних із силами, що находяться поза людським тілом.

БОРОТЬБА З ПОЛОВИМИ НЕДУГАМИ В АНҐЛІЇ.

Шкотська громада Единбургу вносить у парлямент проєкт, щоби прийняти закон про загальний примус лічення полових недуг, під загрозою кар для лікарів, які не зголосять своїх пацієнтів, для недужих і їхних опікунів (родичів малолітніх дітей). Цей проєкт, який став предметом дискусії вже 4 роки тому, надибає великі трудноші з боку феміністок, які побоються, що він буде звернений головно проти жіноцтва, всіх підозрілих у проституції. Саме тепер феміністки всієї Анґлії святкуватимуть 100-ті роковини уродин філянтропки Батлер, що все своє життя пожертвувала на боротьбу із поліційною контролею повій, заведеного в 1876 р.

ФРАНЦУСЬКА ПРЕСА ПРО ВІЛЕНСЬКИЙ ПРОЦЕС.

Як відомо, в Вільні відбувався недавно політичний процес „Білоруської Громади". Цей процес подібний до низки наших, українських процесів, що відбувалися на Волині; головна суть обвинувачення — большевизм. Тільки відгомін того процесу инший, голосніший.

Після доволі докладних звітів про процес „Білоруської Громади", які появилися в німецькій пресі, відгукнулася з черги французька преса, яка повна протипольських виступів з тієї причини. Перед у тій протипольській кампанії веде великий, популярний парижський щоденник „Суар", який поміщує день-у-день довжезні протипольські комунікати.

Польська преса, обурена такою поведінкою, домагається інтервенції польських кругів у Франції, щоби припинити роботу французької преси, що захитує престіж Польщі за кордоном.

ЧУДАСІ.

Суд у місті Брюн рішатиме справу, яка досі не має прецеденсу в анналах судових процесів. Процесуються директор цирку і заступник оригінального цирку блох. Блохи, були так добре виховані і вивчені, як ниці великі, приборкані звірята. Тільки їхне утримання було дорожче: замісць цукру або сіна вони годувались лише людською кровю і то кровю директора. Одного дня директор мусів виїхати і не міг своїх „артистів" узяти з собою; він доручив їх опіці свого заступника, навчивши його, як треба їх що ранку годувати на своїм рамени. Але виявилось, що блохи, ще й примадонни! — теж мають свої примхи і не звикли до якогонебудь харчу. Кров із рамен заступника директора цирку їм не смакувала і вони почали стрибати по всьому тілі, а при цьому кусати. Схвильована жертва обовязку почікався надто сильно і блохи вбив. Коли директор вернувся, звільнив негайно свого помічника і відмовився виплатити йому належну пенсію. Оба подали себе в суд. Суддя має тепер рішати нелегке питання: чи заступник директора допустився злочину свідомого вбивства, випадкового чи просто шкоди звичайного предмету.

КОРОЛЬ ВЛОМНИКІВ.

У Буенос Айрес (столиця Аргентини) арештували міжнародного злодія, громадянина Лодзі Герляка, відомого як спеціяліста від вломів. Цей „тигр" вломався в 1923 р. до золотарської крамниці в Берліні; в 1926 р. ограбив із спільниками таку-ж крамницю в Брюселі у білий день. У 1927 р. переловили його в Берліні при чужих діямантах і він посидів пів року у вязниці. Поліція не знала, кого має в своїх руках. Аж тепер, коли розіслали відтиски пальців Герляка по всім усюдам, аж в Буенос Айрес найшли лодзького „промисловця" при новій роботі.

ПОЛЬСЬКИЙ СОЙМ НЕ ВОРОЖИТЬ ДОБРА ПІЛСУДСКОМУ

ЩЕ НЕ ЗАЧАЛИ РАДИТИ, А ВЖЕ ТРЕБА БУЛО ВИКИДАТИ ПЯТЬОХ ПОСЛІВ ТА КЛИКАТИ ПОЛІЦІЮ. ПРОВАЛИВСЯ РІВНОЖ КАНДИДАТ ПІЛСУДСКОГО НА ПРЕЗИДЕНТА СОЙМУ.

ВАРШАВА, 27. марта. — Пілсудскі скликав соймових послів, заки отворено офіціяльно новий сойм, щоби їм заявити, що привертається парляментарну систему. Коли він зявився на естраді в уніформі маршалка, комуністи і инші радикальні посли почали кричати і свистати. Пілсудскі звернувся в їх сторону і спитав: Скільки вам за те заплатила Москва? А коли крик не вгавав, казав викинути пятьох радикальних послів з салі, а коли вони знова вернули і кричали, Пілсудскі покликав поліцію і казав їх знова вивести. Посли мали ще вибрати президента сойму. Пілсудскі поставив на кандидата заступника премієра Бартля. Та цей внесок перепав при подвійнім голосованню. Вийшов соціялістичний кандидат Дашиньскі. Бартель дістав 135 голосів, а Дашиньскі 206.

Як видно з того, новий сойм не ворожить Пілсудскому нічого доброго. Він буде змушений ввійти в компроміс або з консервативними послами, або з радикальними групами. Або, що мабуть буде найправдоподібніше, буде іґнорувати парлямент, а правити Польщею далі по диктаторськи.

НІМЦІ ВІДЛОЖИЛИ ПЕРЕЛЕТ ЧЕРЕЗ ОКЕАН.

РІШИЛИСЯ ПІДОЖДАТИ НА КРАЩУ ПОГОДУ. БУДУТЬ ЛЕТІТИ ПОЛУДНЕВОЮ ДОРОГОЮ, ЯКОЮ КУРСУЮТЬ КОРАБЛІ.

ДАБЛИН, 27. марта. — Три німецькі летуни рішені пуститися за всяку ціну в дальшу дорогу через океан до Америки. Ждуть тільки на дещо кращу погоду, бо тепер всюди на океані самі великі бурі та сніговиці. Думають дістатися до Ню Йорку за 36 годин. Але в разі потреби зможуть вдержатися в воздусі через 45 годин. Крила аероплянy смарують парафіною, щоби в той спосіб вратувати їх від морозу. На їх думку, обмерзлі крила були причиною катастрофи попередних летунів.

РОДЕРМЕР НАЗИВАЄ МУССОЛІНІЯ НАЙБІЛЬШИМ ЧОЛОВІКОМ.

ЛОНДОН, 27. марта. — Відомий пресовий маґнат вайкавнт Родермер описує в „Ди Дейлі Мейл" свої враження з послідної подорожі по Італії та зі зустрічи з італійським диктатором Муссолінієм. Родермер називає Муссолінія найбільшим мужем 20 століття, таким самим як був Наполеон в 19 столітті. Біда тільки, що Муссолінія в світі не розуміють. Муссоліні веде війну, але війну економічну й індустріяльну. Він вратував Італію з цілковитої фінансової руїни.

ПАПА ПОПИРАЄ РЕСПУБЛИКАНСЬКИЙ УРЯД.

ФРАНЦУСЬКІ МОНАРХІСТИ ОГІРЧЕНІ.

ПАРИЖ, 27. марта. — Виступ папи проти фашистів в Італії занепокоїв французьких католиків, особливо монархістів. Орган тих послідних обложив Ватикан недавно тому клятвою, а тепер дає вказівки католикам у Франції, щоби при виборах попирали теперішний радикальний уряд, котрий заявляється за розділом церкви і держави.

НІМЦІ ВЖЕ І ФЛЬОТУ РОЗБУДОВУЮТЬ.

УХВАЛИЛИ 80,000,000 МАРОК НА НОВИЙ КРУЖЛЯК.

БЕРЛІН, 27. марта. — Мимо спротиву з боку німецьких соціялістів, німецький парлямент ухвалив 80,000,000 марок на будову кружляка о 10,000 тонах. Опозиція кричала, що шкода гроша, бо той кружляк і так нічого не вдіє супроти ворожих субмарин, що їх повно на Балтійськім морю, але це не помагало. Прихильники розбудови фльоти заявили, що в найблизших роках Німеччина видасть 400,000,000 марок на побільшення фльоти.

КРИТИКУЮТЬ ХРИСТІЯНСТВО.

ЄРУСАЛИМ, 27. марта. — В Єрусалимі відбуваються наради Міжнародної Місійної Ради, на які приїхали делеґати зі всіх сторін світа. Обговорюють там питання відносин християнства до других релігій, та справу релігії взагалі. На загал констатували упадок релігії, бо світ стає чимраз більш матеріяльним. Фабрика бавовни зі своїми димлячими коминами стає центром життя, а не мінарети, заявив професор Ватсон з Каїро.

Методиський епископ Мек Каннел, що приїхав зі Злучених Держав, підніс, що він приїхав з поганської під певним зглядом країни, яка дбає про мілітаризм і матеріяльні добра. Инші закидали, що християнство не дає відповіди бідному майнерови і другим робітникам, як поліпшити туземне життя. А коли християнство хоче вести перед, мусить ввійти в людські орґанізації і шукати виходу зі всіх соціяльних питань.

1,066,000 БЕЗРОБІТНИХ В АНҐЛІЇ.

ЛОНДОН, 27. марта. — Офіціяльна статистика подає, що під теперішню пору має Анґлія 1,066,000 безробітних. Попереднього року було в тім часі о 12,430 безробітних менше.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office at Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодинокое число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВИЙ РУХ ЗА ЖИДІВСЬКИМИ КОЛЬОНІЯМИ НА УКРАЇНІ

Жидівська кольонізація на Україні знова станула на деннім порядку й набрала світового розголосу. Всі просто американські ґазети донесли недавно широкі вістки про те, що совєтський уряд у Москві знова пускає в рух на велику скалю закроєну акцію кольонізації України Жидами. Відтак шикаґовський жидівський міліонер Розенволд зложив публично 5 міліонів долярів на жидівську кольонізацію на Україні під умовою, що американські Жиди зложать на ту ціль ту саму суму.

Коли в ґазетах появилася ся чутка, деякі справдішні комуністи могли ждати, що большевицький уряд відтрутить допомогу від американських жидівських міліонерів. Сеж неаби яка компромітуюча справа для комуністичного уряду — дістати союзника в американських капіталістах. Се немовби поставити зеркало перед комуністичне обличча.

Але ті, що знають большевицький уряд, з гори знали, що большевицький уряд гроший не відмовиться. І уряд не тільки що не відмовився, але й ще й зі своєї сторони заявив через жидівську комуністичну ґазету в Ню Йорку, що він дасть на жидівські кольонії на Україні зі своєї сторони десять міліонів долярів.

Звідки взяв большевицький уряд сих десять міліонів долярів, які він дає на піддержанне жидівських кольоній на Україні, проти виразної волі українських селян?

Недавна гучна кампанія большевицького уряду за „хлібозаготовкою" показує, звідки большевицький уряд узяв десять міліонів долярів, які він віддає на піддержанне жидівських кольоній на Україні. Большевицький уряд узяв сі гроші від селян, продавши хліб, який він забрав від них силою або під загрозою сили. Хліб забрано передовсім від селян України. Прецінь кожде донесенне з Москви про „хлібозаготовку" виразно признає, що Україна се хлібний шпихлір Москви.

Отже маємо тепер виразний образ селянської господарки московського уряду на Україні. Москва здирає з українських селян хліб, продає його за границею за добрі гроші, а відтак сі гроші віддає на піддержанне жидівських кольоній на Україні, тоді, коли українським безземельним селянам лишається хиба йти на далекий Сибір; тоді, як уряд виправдується недостачею гроший на українські школи й освітні видавництва.

„КОНКУРЕНЦІЙНА ПРОМИСЛОВІСТЬ"

Хоча всі галузі промисловости на Україні удержавлено, але приватна промисловість мимо всіх переслідувань розвивається, хоч і не в сконцентрованих підприємствах, а переважно в дрібних кустарних.

До одної з таких конкуренційних промисловостей належить самогонка. З уведенням державного монополю, який ведеться по старих уже випробуваних за бувшої царської Росії зразках, самогонна промисловість не зникла, але зміцнилась і набула такого розміру, що державна монополія не може з нею конкурувати. Як правило, кожне село окрім державної монополії має кілька, чи кількадесять по кількости самогонщиків, — залежно від величини села. А при особливо сприяючих умовах — близкість цукроварні — самогонством займається сливе поголовно все населенне без ріжниці партійної чи національної.

Виробляють горілку з цукру (найбільш улюблена), з маляси, хліба, картоплі, овочів, при чому технічне вироблювання, треба признати, дуже удосконалено, а разом з тим і упрощено. Тому, що на самогон іде багато цінних матеріялів — сировини, Радвлада ставилася до самогонства неґативно, а часами і поблажливо. „Нехай, мовляв, аби податки давали". Та останніми часами самогонство приняло такі розміри (не тільки на Україні, але й в цілому Союзі), що державна горальняна продукція цілком зістала поза конкуренцією, особливо по селах. Цю загрозу для державного горільчаного монополю зрозуміли в центрі і вирішили вступити на боротьбу з конкурентами.

Дано наказ міліції та всім адміністративним органам нещадно боротися з самогонством. Та цікаво, що цей період боротьби самогонство не тільки мужньо переносить, але й виходить з перемогою, навіть набуває ще більшої технічної доскональности й що до виробу й що до збуту. Зростає продукція, концентрується, мимо зменшення числа самогонних апаратів, бо-ж наприклад за січень б. р. відобрано на Україні 5,000 апаратів.

Цікаво навести ті образки боротьби з самогонством, яким одводиться доволі місця в радянській пресі.

Щодо постачання сировини для виробництва. Кожна цукроварня на Україні при сезоновій виробці цукру має малясу. Ця маляса по ціні 1—2 карб. за пуд спродається селянам, при чому ці останні так зорґанізували справу купівлі, що на кожний двір припадає певна означена скількість пудів маляси. Управа цукроварень, мимо наказу домішувати до маляси солі і тим робити її до перероблення на горівку непридатною, з міркувань практичних на такий крок не зважується.

Цукор дістається ще лекшою дорогою. Всі робітники кожної цукроварні як і артілі перевозчиків складають товариство, яке орґанізовано займається розпреділенням краденого цукру. Статистика за большевиків на крадіжку відраховувала перше 30% усієї продукції цукру на Україні, а тепер цей відсоток зменшує до 10. Але дописи з місць до ґазет показують, що найменьше 20% таки „розпреділяють".

Самогонні апарати виробляються по містечках і по селах у спеціяльних варстатах. Кому не на руку їхати до майстра, може купити в кожній сільраді на авкціоні дешево добрий апарат і то навіть з ґарантією, що коли міліція знайде й одбере, потерпівший знову зможе купити свій апарат на черговому авкціоні з відповідною знижкою. Як видно, інтереси сільради та інтереси влади протилежні, що часами приводить до конфліктів. Наприклад сільрада забороняє міліції переводити ревізії по хатах та в обійстях по вишукуванню апаратів у дні великих свят та храмів. Так і заявляють, що, мовляв, у нас свято, а ви приходите не в час.

На свята самогонна промисловість збільшує свою продукцію до максімум. На приклад, в одному селі (Новолутківцях) „на Різдво в одного селянина в закваєці втопилася дитина" — видно, що була заготовлена у більшій діжці. Про те, що в заквасці топляться дорослі, в ґазетах не пишуть, але це не виключається. Заливаються самогоном усі, при чому кількість випитого самогону часто доходить до рекордних розмірів. Як норма на кожному весіллю випивають три ведра самогону, але буває, що випиватюь і 10, коли женяться багатих батьків діти, а весілля стає центром уваги цілої околиці. Та без самогону не обходиться й найменьша подія на селі.

Є такі кадри аматорів, що пють і напиваються що-дня; особливо серед представників сільської влади адептів самогону дуже багато, так що вже всі вони з правила пяниці та хуліґани. Одного з таких представляє ґазета „Радянська Думка" ч. 359. „За дверима хати-читальні пяний голос. Ану (слідує непристойна лайка), чи тут хто є, чи немає?!" Це високоповажаний секретар Ревбінської сільради прийшли до хати-читальні. „Ура" — гукнули всі, хто в хаті-читальні був, а він виляяв усіх зпід самого коріня за те, що стали прохати не порушувати порядку в читальні. І коли нагодився там голова сільради, так секретар і його виматюкав як слід (!). А опісля став кричати: „Ох, ви, молокососи! Ви ще мене вчити думаєте, чи що? Я страждав у 1917 році і вів уперту боротьбу з бандитизмом, а ви"... і вдарив одного комсомольця".

Та й буває ще гірше.

Пиятство спричиняє бійки, вбиства, ґрабунки, підпали. На українському селі небезпечно показуватися й свойому. Те, що називається хуліґанством — загальне, страшне явище — наслідок большевизму та „діяльности" большевицьких адміністративних та партійних орґанів.

Тяжка це спадщина для майбутнього українського національного уряду.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКИМ БИЗНЕСМЕНАМ В АЛЬБОМ.

Богато в нас пишеться про вагу і потребу орґанізації на економічнім полі, та на ділі робимо дуже мало. Що спільно далеко лекше можна осягнути всяку ціль, це кождому з нас відомо. Та мимо того байдужно ставимося до орґанізації. Возьмім українських бизнесменів. В самім Ню Йорку маємо їх около 1,000; коли би бодай половина з них вступила до своєї фахової орґанізації, яка це булаби сила, та що моглаби така орґанізація осягнути! На жаль, лише малий процент розуміє вагу цього. По інших містах Америки (крім Нюарку) таких орґанізацій взагалі ще не маємо.

Не йдім тепер далеко, а гляньмо, як мається під тим оглядом справа у других, от хочби у наших сусідів зі старого краю, Поляків. Вони навіть по менших містах мають орґанізації бизнесменів, напр. „Союз купців польських в Йонкерс, Н. Й.", „Стоваришення польських купців в Пасейк, Н. Дж.", „Стоваришення польських купців і промисловців в Бейон, Н. Дж." і пр. Як бачимо, вовни ліпше розуміють вагу орґанізації, а тому і не диво, що економічно стоять краще від нас. Ми знаємо, що в самім Ню Йорку мають вони аж три фінансові інституції. У нас нема ані одної. Звалювати вину са це, що польська іміґрація старша або численніша, ніяк не можна, бо маємо всі дані, щоб економічно розвиватись; бракує тільки доброї волі. Ми засліплені релігійними та партійними ворожнечами, замало присвячуємо уваги цьому так важному питанню.

Пора над цим застановитись та братися до реальної праці.

Інж. В. Топольницький,
Ню Йорк, Н. Й.

ГОЛОС З КАНАДИ.

Про зиму і зимові роботи. Весняні роботи на фармах. Земля мати наша. Фармерські кооперативи. Молодіж іде гурмою до високих шкіл.

Я вже давно не писав нічого до „Свободи" і кортить мене дещо написати, хоч поправді й нема нічого такого дуже цікавого.

Сегорічна зима у Канаді була несогірша: ні великих морозів, ні сніговиць не було. У місяцю січні навіть сніг топився, що тут таке дуже рідко трапляється. А нині вже таки добре тепло, й є надія, що буде вчасна весна й не така погана, як минулого року, що лляв дощ без перестанку, як за часів Ноя.

Здається, що й безробіття у Канаді не дається так тяжко відчувати тепер, як це бувало за послідні роки. Хто хотів робити, то робив, бо роботи по лісах і по папірнях доста було через цілу зиму. А ті робітники, що є заняті по залізничих шапах або инших заводах, то з малими винятками робили й роблять стало.

Цего місяця зачинають робити вже і по залізницях. На північ від Вінніпеґу вже зачали будувати нову треку, що провадить до золотих майнів. Вже більше як тисяча людей є занятих при будові, а з весною вдруге тільки робітника потрібно буде. Пише мені звідтам оден мій краян, що досить добре йому робота йде й, видко, вдоволений.

А коли вже земля добре розмерзне, то знов зачнуть роботу на залізниці, що тягнеться аж геть на північ до Гудсонбейського заливу. Кажуть, що повище два тисячі робітників будуть потрібувати.

Також і Сіпіярська Компанія буде сего року будувати бренчі, отже вигляди на роботу і инші часи у Канаді є, тільки дай Боже здоровля! По говерментських офісах вже зачинається рух, бо вже людей забирають до роботи.

З весною також розпічнеться робота й на фармах. І тут треба буде тисячі робітників, а найбільше в часі жнив. Тоді фармери добре платять робітника й можна також заробити гроші.

Я вже раз писав у „Свободі", щоб наші люде, котрі іміґрують до Канади, осідалися на фармах і старалися бути своїми ґаздами замісць товчися з місця на місце, шукаючи роботи, за котру нині так трудно. Земля мати наша, вона кожного виживить, тільки треба її покохати й коло неї добре заходитися. Де би це не було, чи в Канаді, чи в Стейтах, чи в старім краю, чоловік на землі є безпечний. А фабрика це мачоха; вона все з тобою лиш по мачишиному обійдеться: вона тебе не пошанує, здоровлє тобі відбере, й коли не зможеш робити, з хати тебе вижене, а тоді хоч гинь!

Правда, воно не так легко зачинати ґаздівку на фармах, а ще до того без капіталу. Тут конче треба мати трошки грошей. І хто має який такий капітал, то може так зробити, як тут тепер Мадяре або Німці роблять. Вони збираються у гуртки, разом осідають на землі й спільно працюють, аж доки землю не оброблять і не виплатять. А опісля кождий сідає на своїй фармі й вже працює сам для себе. Але й тоді рільничі машини ще у них спільні є.

Отже таку кооперативу недавно тут заложили собі Німці під проводом якогось вченого доктора й, як чую, добре їм іде. Минулого року мали вже добрі жнива й взяли великі гроші за пшеницю. А й землю майже вже виплатили. А той доктор разом з ними працює й жиють собі покищо всі гейби у комуні, бо навіть і кухню спільну мають.

Чиж наші іміґранти не могли би й собі спробувати запровадити таку господарку, як от ті Німці? Правда, тут треба великої згоди, маленького капіталу, ну, та й розуму трошки. Але це все може бути, коли хто хоче щось зробити. І можнаб спробувати.

Наші вінніпеґські Українці жиють і рухаються. Трошки сваряться між собою, але це нічого такого дивного, бо в нашого Українця вже така натура, що мусить сваритися, як не з другим, то сам з собою. Це якась така вже хороба наша, з котрої тяжко нам вилічитися. Але це перейде. Повитикають собі людоньки свої блуди й з того для них наука. Бо, як той казав: немає нічого злого, щоб на добре не вийшло.

Мене найбільше тішить наша канадійська українська студентерія. Вже наших студентів повно по гайскулах, калиджах і університетах. Маємо вже свого хову фільософів, правників, медиків, інжинірів, а оден з них, Іван Пирч, що скінчив тут фільософію, тепер студіює мистецтво на славному американському Єйлському університеті. Навіть і наші українські дівчата беруться тепер до вищих студій. Вже кілька із них навіть покінчили університетські науки. А я би знов думав, що наша молодіж повинна більше братися до реальних наук. Нам треба більше механіків, електротехніків, економістів, аґрономів і добрих бизнесменів, бо від таких нині цілий світ залежить.

Так воно, так. Студенти це цвіт народа. Через них ми більше зближаємось до культурного світа. Лиш коби той цвіт, Боже заваруй, не заснітився й не став пак паразитом на народнім тілі.

Денис Пирч.

— Бачиш, он там іде той драб, через якого я стратив триста тисяч долярів.
— Якжеж це сталося?
— Він не хотів віддати за мене своєї дочки.

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(70)

„Членові Українського Ґенерального Військового Комітету при Центральній Раді ґенерального штабу ґенерал-майору Кондратовичу доручаю, за згодою Центральної Ради, установити порушений порядок в деяких частинах київського війська. На випадок, коли зявиться потреба у військовій допомозі, має він звертатися за нарядом війська до коменданта. 5 юля 1917 р. Ґенерал-Лейтенант Трегубов".

Цим наказом київське військове командування розписалося в повному свойому безсилю щодо Українців-вояків, а Центральна Рада й Ґенер. Комітет узяли в свої руки справу ліквідації повстання.

Доставлені в Центральну Раду заарештовані повстанцями комендант Київа Цитович і начальник міліції поручик Лепарський були негайно звільнені.

* *

Виступ Полуботківців, будучи абсолютно незалежним від большевицького, на жаль, випав на один і той-же час з большевицьким у Петроґраді.

З Київа до тимчасового уряду полетіли сотки телеграм від офіційних і неофіційних російських орґанізацій та осіб, які перелякано й неправдиво освітлювали події у Київі. Від перекручування фактів і переляку перед „українськими [illegible]" дезертирами" не втримався й Київський Совіт Рабочих і Салдатських Депутатів.

Ці донесення з Київа примусили тимчасовий уряд звернутися з запитанням до Ґенерального Секретаріяту Центр. Ради про становище у Київі. На це секретаріят послав таку депешу:

„У відповідь на Ваше запитання про відгуки петроградських подій у Київі повідомляю: Центральна Рада і виконавчі комітети послали до Петрограду телеграму з заявою про цілковиту ґотовість усіма силами піддержувати тимчасове правительство й з осудом виступів невідповідальних груп. Видана відозва до населення Київа і всього краю.

„В ночі на 5 липня група Українців-вояків біля 5000 чоловік, яка складалася з ешалонів, що переходили розбивний пункт та самовільно й всупереч розпорядженням Ґенерального комітету назвала себе полком імені гетьмана Полуботка, захопила арсенал, озброїлась і поставила караули біля державних установ. Ґенеральний Секретаріят негайно ужив рішучих заходів до встановлення порядку. Викликано військо ґарнізону, як Українці, так і Росіяне охороняють місто.

„Частину повстанців заарештовано. Инші повстанці під впливом рішучих заходів Ґенерального Секретаріяту залишують фортецю та арсенал. Охорону беруть на себе: полк імені Богдана Хмельницького, сапери, юнкери та инші частини ґарнізону. По згоді Секретаріяту з командуючим військовою округою, охорону міста та околиць, а також встановлення порядку доручено членови Ґенерального Комітету ґенералу Кондратовичу.

„Секретаріят у справі заспокоєння міста іде в тісному контакті з місцевими комітетами громадських орґанізацій, Ради Робітничих та Салдатських Депутацій. Місцеві орґанізації большевиків разом з иншими революційно - демократичними орґанізаціями сприяють заспокоєнню. Не вірте аґентським та ґазетним звісткам — вони складені нашвидку під впливом неправірених чуток, які розповсюднюються наляканою людністю. Відомо покищо тільки про одного пораненого".

Шестого липня (старого календаря) повстанці вибрали делеґацію для переговорів з Центральною Радою у справі полагодження конфлікту. З представниками російської влади ними було катеґорично відмовлено вести жадні переговори. В делеґацію було вибрано 20 душ: по одному з кожної сотні й 4 від ріжних полкових установ.

Увесь день 6/19 липня пройшов у переговорах ріжних повстанців від Центральної Ради, Ґенерального Комітету і Всеукраїнської Ради Військових Депутатів, які виїздили декілька разів у Грушківські касарні.

Семого (20) липня до Центральної Ради мала прибути в 10 годині зранку обрана Полуботківцями делеґація для остаточних переговорів, але в ночі повернувся до Київа пол. Оберучев, коли вже вияснилася повна небезпека для його персони. Він неґайно почав вживати свої „рішучі" заходи проти „бунтарів".

Заходи ці внесли лише непотрібну нервовість в спокійний хід ліквідації конфлікту й провокували повстанців до ексцесів.

Делеґацію, що їхала до Центральної Ради, були по дорозі оточили кадети з військової школи та великий наряд міліції. Частину її заарештовано, й лише декому з неї пощастило з великими трудноцами прибути біля 12 години до Центр. Ради. На вимогу Центр. Ради заарештованих делеґатів привезено в її помешкання лише через декілька годин, де їх звільнено зпід оберучівського арешту.

Переговори з делеґатами майже приходили до позитивного закінчення, коли прибув ґенер. Кондратович з заявою, що Оберучев дав наказ вжити самих рішучих заходів і силою примусити Полуботківців іти на фронт, а тому в наслідок цього розпорядження до Грушок уже стягаються ріжні московські війська з гарматами.

Таке розпорядження Оберучева робило зовсім неможливим мирну ліквідацію виступу.

Делеґація Полуботківців пішла на великі уступки у своїх попередніх домаганнях і вона вже згоджувалась лише на принціпове визнання їх полком імені гетьмана Павла Полуботка. Після того вони мали негайно йти на фронт, навіть не закінчивши орґанізації полку, а також повернувши зброю, що забрали з арсеналу. Принціпового визнання їх окремим полком вони домагалися в тій цілі, щоби на фронті їх не було роспорошено по других неукраїнських частинах. З охотою згоджувались видати ріжні карні елементи, що пристали до них з метою в каламутній водиці половити рибку і т. д.

Повідомлення ґенерала Кондратовича звалилось як сніг на голову, на обидві сторони.

Голова Секретаріяту Винниченко поїхав негайно до Оберучева домагатися скасування його розпорядження та запобігти вживанню зброї. Винниченко просив Оберучева, щоби той зачекав хоч до 10 години ранку слідуючого дня, коли може надійти відповідь від тимчасового уряду на прохання Ґенер. Секретаріяту про визнання Полуботківців полком. Оберучев стояв на свойому й відмовився скасувати своє розпорядження, або хоч затримати його виконання до слідуючого дня. Таким чином він свідомо й непотрібно поспішав перевести свій намір даремного пролиття крови. Навіть колиб Петроград дав неґативну відповідь на прохання Ґенер. Секретаріяту, ще не виключено булоб і те, що все таки шляхом переговорів Полуботківці відмовилисяб від своїх домагань.

(Дальше буде)

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відчит на тему: „Участь Українців в американській політиці".

На таку тему дня 22 марта с. р. відбулася лекція д-ра В. Клодницького в Укр. Демокр. Клюбі, при 59 Сент Маркс Плейс. На лекцію прибуло богато членів клюбу та гостей.

1) Прелеґент подав характеристику укр. іміґрації, підкреслюючи заробітковий її характер.

2) Дальше вказав на цю обставину, що політичні невдачі в старому краю заставили нашу іміґрацію поважніше призадуматись над тим, що в Злучених Державах доведесь соткам тисяч Українців на все зажити. В слід за цим наша іміґрація мусить братися до політики цього краю.

Вже саме життя заставило наших людей — говорив прелеґент — творити укр. гор. клюби, які в наслідок незорганізованости не зробили таких надбань, які згідно, відповідно до нашої чисельности на землі Вашінґтона, можнаб зробити.

Др. Клодницький обговорив деякі наші центри в Америці, пр. Филаделфію, Детройт, Шікаго і др., та сконстатував, що в них творяться двоякого рода ситизенські орґанізації, а іменно: а) демократичні і б) республиканські. Орґанізування двоякого рода ситизенських клюбів не є виключною заслугою самих Українців, бо наш загал своєю ідеольоґією наближаєся лише до демократичних орґанізацій.

Повстання республиканських горожанських клюбів є твором американських республиканських політиків, які серед Українців шукають голосуючих.

Мимо й тієї аномалії, є в деяких українських центрах велике стремління повязати кілька клюбів в даній місцевости в одну центральну місцеву орґанізацію — (щось в роді головної управи місцевих гор. клюбів). Того рода централя, скажім містова централя, ставить собі за завдання зарепрезентувати перед Американцями українську „силу" і здобути для Українців підрядні містові джаби. Місцева централя укр. амер. гор. клюбів повстає в цей спосіб, що поодинокі гор. клюби на своїх ріжних зборах вибирають по 2 делеґатів. З тих делеґатів-репрезентантів поодиноких клюбів назбираєсь певне число горожан, які уконституовуються в централю, політичну централю якогось міста.

До нинішного дня Українці в Злучених Державах не вийшли ніде поза рами місцевої політики.

3) Томуто прелеґент, др. Клодницький підносить, що Українці в Злуч. Держ. повинні стреміти до сотворення централь а) стейтових і б) одної головної (на цілу Америку) централі всіх горож. клюбів.

Стейтові горож. централі, зібравши всіх Українців управнених до голосовання змоглиб взяти участь в стейтових виборах, а головна Централя всіх горожанських клюбів Америки покермувалаб політичними справами підчас виборів президента Злучених Держав Америки. Даючи про себе знати, Українці і тут в Америці моглиб добиватися значіння, а Старому Краєви при помочи американських впливів можнаб богато у визвольній боротьбі пособити.

Прелеґент нагадує часи президента Вилзона і доказує, що Поляки через свої впливи на Вилзона відбудували Польщу.

На думку д-ра Клодницького, Українці в Злуч. Держ. можуть дійти до зорганізовання головної управи всіх ситизенських орґанізацій лише при помочи вже істнуючого Обеднання укр. організацій у Филаделфії, Па. Обеднання покищо має в рядах своїх членів чимало гор. клюбів, а окрім того має вже вироблений апарат, який може богато допомогти організації укр. гор. клюбів. На цьому місці констатує др. Клодницький, що деякі непочитальні людці виступають ворожо проти Обеднання й поборюють його не задля його ідеольоґії, а так собі тому, що комусь неподобаеться хтось з управи Обеднання. Др. Клодницький радить ворогам Обеднання мати політичний розум і не зза плота стріли пускати на Обеднання, але на Конґресі Обеднання, перед народом, виказувати мнимі хиби Обеднання і не лайкою та крикунством пописуватися перед суспільністю, бо лише невсипуща праця має рацію.

На цьому лекція закінчилася, а присутні на галі отворили дуже живу дискусію. І так:

1) Гром. Брусак розводиться над тим, чому Українці в Ню Йорку у своїх орґанізаційних змаганнях зробили за малі надбання і робить заключення, що у нас не треба ділитися ані на демократичні ані на республиканські клюби, бо ми в першій мірі Українці по походженню.

2) П. Брусакови відповідає п. Радик в тому змислі, що хибною річю є думати, що Українці в Ню Йорку мало придбали. Противно, Нюйорчане — головно укр. демокр. клюб при 59 Сент Маркс Плейс на політ. арені відіграв чималу ролю. Головно укр. голоси демократичного клюбу рішили вибір конґресмена Вілліяма Сіровича, який є дуже великим прихильником Українців в амер. Конґресі. Що до плятформи горож. клюбів, то гром. Радик обстоює, що вона має бути демократичною.

3) Третим дискутантом є п. Фесолович, який є тієї думки, що укр. гор. клюби мають причинятися до сцілення української іміґрації, в наслідок чого затреться між нами племінно-діялектична ріжниця і ми станемо як Українці добрими горожанами Америки і щирими синами свого народа.

Гром. Фесолович щиро попирає ідею централі для укр. гор. клюбів.

4) Гр. Палійчук обстоює ідею одноцільної політики в Зл. Держ., радить творити один укр. фронт і не ділитись ані на демократів, ані на республиканців.

5) Гром. Сиротюк доказує, що Українцям не вдасться зорґанізувати однопартійних або безпартійних гор. клюбів, бо і Українці є під зглядом соціяльним зріжничковані і тому нормальним явищем будуть республиканські, демократичні і соціялістичні клюби і їхні централі.

6) Гром. Дембіцький апелює, щоб Українці бралися до праці над собою і ніколи не забували, що ми по крові Українці. Ми повинні позбутися нашої політичної загумінковости, і йдучи між собою на компроміси, ми мусимо брати живу участь в політиці U. S. A.

7) В дальших дискусіях забирав голос п. Т. Грицей з Филаделфії, який зясував стан гор. Клюбів у Филаделфії.

8) Та Др. Л. Мишуга, який зробив ось такі висновки, торкаючіся укр. горож. орґанізацій:

Обеднаннє Укр. Організацій здавало собі дуже добре справу з ваги ситезенських організацій і та справа була предметом нарад на послідним конґресі Обеднання. І от тому перебрало Обеднанне на себе між іншим ще й той тягар, щоби рушити ще й ту справу з місця. Ми хотілиб допомогти переведенню централізації ситезенських клюбів, а заразом намітити їх ідеольоґію. Ми не можемо бути хвостом у демократичних чи республиканських політичних босів і бути лиш голосовим матеріялом, потрібним для їх виборчих і партійних спекуляцій, які можуть входити в розріз з інтересом робітничих мас. А Українці в Америці це головно самі робітники. І коли орґанізуємо себе в ситезенські клюби то на те, щоби як ситезени користали зі свого виборчого права і змагали законною дорогою до такого ладу і такого законодавства в тій державі, яке облегшило би робітничу долю, забезпечило робітника на старість, в часі безробіття і т. п.

Вже була пізна пора і треба було кінчити дискусію, хоч ще було багато охочих до говоресня. Видно, що треба частійше влаштовувати такі лекції та дискусії, бо люде інтересуються такими питаннями.

Клюбовець.

—o—

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Концерт в память Т. Шевченка.

Коли я вичитав, що в нашій громаді відбудеться концерт в память нашого найбільшого ґенія при участи нашої славної співачки Сальомеї Крушельницької, то не міг діждатися тої неділі. І хоч хорий, пішов до Українського Дому на концерт.

Галя була виповнена публикою. Концертова програма була в сольові та хорові точки і деклямації, котрі виконано з повним успіхом. Малий хлопчик і дівчинка, що відограли дует на скрипці, дали доказ, що наш нарід музикальний і має великі талани. Коби тільки хотів з них користати.

Про спів нашої артистки п. Крушельницької годі мені щось нового сказати, бо про той спів висказалися вже найбільші музичні критики з як найбільшими похвалами.

Хочу ще тільки згадати про виступ нашого молодого, а вже добре нашій публиці відомого скрипака О. Д. Стеткевича, який одушевляв своєю мистецькою грою слухачів.

Гром. Шарко зробив публиці милу несподіванку і тільки жаль, що не хотів співати надатків, яких публика так горячо домагалася.

Концерт закінчено відеспіванням Шевченкового „Заповіту".

П. Василенко.

ДЕ ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ

ГАРКАВЕНКО БОРЕТЬСЯ В ROCHESTER, N. Y.

На просьбу української кольонії Гаркавенко буде боротися в Рочестер, Н. Й., **В ЧЕТВЕР, 29-го МАРТА, в великій Конвеншин Гол.** Будуть боротися ще другі світові борці. Американські часописи в Рочестер лишуть богато про приїзд Гаркавенка. Радимо всім люблячим спорт Українцям в Рочестер і околиці прийти і подивитись, як Гаркавенко кладе на лопатки. 71-3

ГАРКАВЕНКО ТАКОЖ БУДЕ БОРОТИСЬ В БРУКЛИНІ.

Нарешті Гаркавенко буде боротись і в Брукляні. Через два роки Українці, котрі живуть в Брукляні не мали нагоди побачити, як Гаркавенко бореться. Тепер одержано дозвіл на устроєння боротьби, котра відбудеться **у великій салі Бродвей Арено, на розі Бродвей і Галсей вулиць В СУБОТУ, ДНЯ 31-го МАРТА ц. р.** — Окрім Гаркавенка будуть боротись і инші визначні борці. 71-4

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за лютий 1928 року.

ВІДДІЛ 104.

Бр. св. Николая в Перт Амбой Н. Дж.

Жертви від части членів проголошено.

Діслано жертву з каси відділу	$25.00
Від членів	65.00
Разом	$90.00
Федюн Григорій	$2.00
Бобик Петро	2.00
Чесновський Василь	1.00
Демкович Григорій	1.00
Гонимар Юрій	1.00
Ґадомський Войтко	2.00
Ялечко Павло	2.00
Качмарський Іван	1.00
Козак Іван	2.00
Кузьма Атанасій	1.00
Котляр Дмитро	2.00
Кузів Михайло	2.00
Клим Григорій	1.00
Лех Василь	1.00
Николаїв Антін	1.00
Мельникевич Іван	1.00
Мельник Дмитро	2.00
Мисак Гарасим	1.00
Ридош Микола	1.00
Стопень Петро	1.00
Сидор Роман	2.00
Стриюс Андрій	2.00
Сорока Петро	2.00
Савка Іван	1.00
Шут Павло	1.00
Торбин Петро	2.00
Ватраль Теодор	1.00
Вуйтів Михайло	1.00
Вивюрський Бронислав	1.00
Войнар Стефан	1.00
Зельвак Михайло	2.00
Старинчак Матвій	1.00
Антипорович Іван	1.00
Бобик Михайло	2.00
Боберський Онуфрій	1.00
Дубач Гнат	2.00
Федейко Андрій	2.00
Федюн Ілько	1.00
Кузів Павло	2.00
Литка Юрій	1.00
Маськовіта Іван	1.00
Рудзік Антін	1.00
Стецко Василь	1.00
Сцінський Михайло	1.00
Ворона Іван	1.00
Возьний Андрій	2.00
Скіра Григорій	1.00

ВІДДІЛ 122.

Тов. ім. Тараса Шевченка в Тонтон, Масс.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.

Діслано від членів	$3.31
Дрібні жертви з пушок	7.75
З підприємства	15.00
Разом	$26.06
Сідзінський Кароль	$2.00
Семеґин Микола	1.00
Заславський Кіндрат	25
Сорочинський Мартин	06

ВІДДІЛ 136.

Тов. Січ в Карнеґі, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.

Діслано від членів	$13.25
Разом	$13.25
Куренко Андрій	$2.00
Сус Йосиф	1.00
Капраль Дмитро	1.00
Крупа Андрій	1.00
Качмар Петро	1.00
Дичко Василь	1.00
Хома Петро	1.00
Винник Микола	1.00
Ґайдош Григорій	1.00
Юрчак Теодосій	1.00
Плеш Михайло	1.00
Штифура Данило	1.00
Голуб Стефан	25

ВІДДІЛ 181.

Тов. ім. Михайла Драгоманова в Менвіл, Р. Ай.

Жертви від части членів проголошено.

Діслано жертву з каси відділу	$25.00
Разом	$25.00

ВІДДІЛ 198.

Бр. св. Михаїла в Порт Джервіс, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.

Діслано від членів	$16.50
Разом	$16.50
Александрович Іван	$1.00
Федорко Роман	1.00
Фучило Яків	50
Голод Денис	1.50
Кривий Филимон	80
Кавадець Микола	50
Лисак Григорій	1.00
Марко Олекса	1.75
Поклинський Данило	50
Савущак Василь	50
Сидор Олекса	1.50
Ухацький Петро	1.00
Гриневич Наталка	1.25
Мудрик Марія	80
Погорілка Василь	2.00
Вуйт Андрій	35
Дриботій Іван	55

ВІДДІЛ 213.

Бр. св. Михаїла в Байон, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.

Діслано від членів	$9.00
Разом	$9.00
Ошуст Василь	$1.00
Філяк Евстахій	1.00
Готра Стефан	1.00
Антош Григорій	1.00
Максимяк Микола	1.00
Возняк Петро	1.00
Лаба Дмитро	1.00
Шегда Михайло	1.00
Зощак Іван	1.00

ВІДДІЛ 219.

Тов. ім. Михайла Грушевського в Нюарку, Н. Дж.

Жертви з каси відділу, від членів, і від не членів проголошено.

Діслано від не членів	$13.25
Разом	$13.25

ВІДДІЛ 238.

Тов. Дружина Князя Данила в Бостон, Масс.

Жертви з каси відділу, від части членів і з підприємства проголошено.

Діслано від не члена	$10.00
Разом	$10.00

ВІДДІЛ 258.

Бр. Пресв. Богородиці в Пітсбурґ, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.

Діслано від членів	$17.00
Дрібні жертви з пушки	5.77
Разом	$22.77
Коляса Петро	$1.00
Троян Михайло	1.00
Дубрівний Дмитро	1.00
Мудрик Петро	1.00
Афтанас Михайло	1.00
Диркач Антін	1.00
Диркач Михайло	1.00
Мудрик Володимир	1.00
Кріль Петро	1.00
Мудрик Петро	1.00
Мудрик Анна	1.00
Троян Марія	1.00
Карпа Сенько	1.00
Афтанас Микола	1.00
Петровський Стефан	1.00
Шпак Михайло	1.00
Ющак Іван	1.00

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

На Український Народний Дім в с. Теплицях, пов. Ярослав, Галичина.

Заходом Української Громади Тепличан в Америці влаштовано дня 19. лютого 1928. року бенкет, прибуток з якого визначено на докінчення будови Народнього Дому в с. Теплицях, повіт Ярослав, Галичина.

Земляки зацікавилися й прибули чисельно, навіть з далеких від Филаделфії місцевостей, як Віндзор Лейк, Конн., Падставн, Па., Бристоль, Па., Кліфтон Гайц, не відмовилися від помочи. Забава випала дуже гарно і всім подобалася. О четвертій годині галя була заповнена гостями.

Першою точкою був виступ хору під проводом Стефана Гвіздя та дуже красно відспівав кілька пісень.

Микола Наконечний своєю комічною промовою розвеселив гостей, а відтак виголосив реферат гр. Стефан Гвіздь, в якому зясував користь Укр. Народнього Дому.

По промові відбулася збірка, а по збірці танці до пізної ночи.

Імена жертводавців: Михайло Гісь $25.00; П. Мельник, А. Зілінка, Т-во „Єдність" по $10.00; Т-во „Просвіта" з Бристол, Па., С. Гвіздь, А. Дуда, Д. Козел, І. Мокрицький, А. Гісь, М. Сидорський, Д. Зілінка, Анастазія Гарпуль, М. Семен, А. Сургота, Д. Остяк, К. М. Паранич, І. Пасерко, І. Ворожбит, І. Василенко, Н. Федірко (Елізабет, Н. Дж.), І. Балуш по $5.00; Н. Волос, І. Муха, М. Гришко по $4.00; П. Мокрицький $3.50; О. Пешучко, М. Козел, І. Хмелик, П. Кріль, В. Шегда, І. Іванців, С. Пашуга, Г. Дорожовський, М. Гайдучка, Я. Воробель по $3.00; О. Кохан, М. Струс, П. Сидорський, Марія Соснова, О. Шегда, І. Лихман, І. Дуда, К. Сідорський, М. Лиховід, Ю. Пискар, П. Пашковський, І. Паращак, О. Сітар, М. Оришко, О. Черняхівський, В. Шегда с-н, І. Сідорський, М. Лещай, тов. Річинська, А. Вишиваний по $2.00; А. Цупер $1.25; Маланія Кріль, А. Вигінний, М. О. Кучер, Анна Москаль, Ольга Нагірна, А. Шегда, В. Глушко, Анна Тара, Текля Гришко, Н. Цупер, І. Шегда, С. Муха, І. Дуда, В. Подгурський, Марія Зайонц, Марія Ґудзеба, М-г Семен, С. Ґудзеба, Ева Ґудзеба, Анастазія Чернейко, О. Федюк, П. Левцьо, В. Кулька, Марія Ухняк по $1.00; С. Сенів, О. Балуш, Кушняк по 50 центів.

Збірка разом дала: $260.25, з бари $35.65; разом $295.90.

Звіт з коляди.

П. Мельничук, А. Дудаш по $2.00; Н. Волос, Д. Остяк, П. Пашковський, Анна Кріль, Н. Курко, П. Сірий, Марія Ранкевич, Т. Сідорський, В. Шегда, М. Дубина, М. Зінь, С. Папуґа, М. Сосновий, А. Шегда, Ю. Піскор, П. Кріль, В. Ухняк, Анастазія Гарпуль, Н. Сосяк, С. Сокіл, М. Струс, А. Зілінка, Марія Потучко, Марія Дуда, О. Шегда, Н. Наконечний, І. Муха, А. Муха, Олена Чернихівна, В. Білокур, Розалія Червінка, Н. Калін по $1.00; П. Каня, М. Паранич, В. Козел, К. Сідорський, В. Шегда, М. Гришко, Анна Тара, В. Кулька, Д. Розат, І. Пасічко по 50 ц.; Т. Скоронек 25 ц. — Разом $41.25.

Всім жертводавцям складаємо щиру подяку й одночасно кличемо усіх Тепличан, що живуть в Злучених Державах, до дальших жертв. Жертви слати або впрост до краю, або на руки Громади Тепличан у Филаделфії.

Микола Волос, голова;
Іван Муха, заст. гол.
Микола Наконечний, кас.;
Петро Мельник, секр.
823 N. Franklin St., Phila., Pa.

Тадей Скотинський.

ЯК МАЄ ВИГЛЯДАТИ ТРИЗУБ.

(З приводу появи нових відзнак).

Коли приглянемося нашим відзнакам з національно-державним гербом „тризубом", то побачимо, що майже на кожній відзнаці цей герб инакше виглядає. І тоді насувається глядачеві мимохіть питання, як властиво має виглядати цей „тризуб", а коли цим глядачем є якийсь чужинець, то в його душі напевно витвориться пересвідчення, що Українці не знають свого національно-державного гербу, бо такої **своєвільности** в зображуванню свого гербу не побачимо в инших культурних народів, а з **геральдичного становища є це недопустиме.**

Ми приняли **історичний** герб і це ще більше зобовязує нас зберегати його давню форму. Памятала про це перша влада відродженої Української Держави — Центральна Рада й, визнаючи гербом України „тризуб", вирішила його форму.

Зпоміж гербових знаків, які бачимо на грошах Володимира Великого, вибрала вона цей знак, який зберісся до наших часів у своїй первісній, простій і гарній формі на срібній монеті Володимира Великого.

Цього взірця придержувалися й пізніші уряди Української Держави — Гетьман і Директорія, й цього взірця повинен придержуватися кожний, хто береться зображувати український герб, а наші артисти краще зроблять, коли свою фантазію виладовуватимуть на орнаментику гербового щита, а старенький „тризуб" лишать у спокою, бо він і без тих всяких надпрограмових вигинань і додатків, поміщений у відповідному щиті, представлятиметься дуже гарно й не вражатиме естетичного смаку навіть найбільш вибагливих, а також і геральдичні правила будуть заспокоєні.

Таку саму своєвільність бачимо й в уживанню нашої національної краски.

Хоч уже писалося в цій справі*), то ми дальше, навіть при більших організованих виступах (як прим. хліборобська вистава в Стрию), даємо доказ, що ми властиво не знаємо своєї національно-державної краски й тому вважаємо за відповідне ще раз пригадати українській суспільности, що це не є все одно, чи прапор синьо-жовтий, чи жовто-синій.

Українська національно-державна краска є **жовто-синя**, а виходить це з геральдичного правила, яке каже, що краска гербового знаку йде перед краскою щита. Українським гербовим знаком є золотий (жовтий) „тризуб" на синьому поли, отже краска гербового знаку має бути на першому місці, а краска синя, як краска гербового поля, на другому місці.

На це муситься все звертати увагу, бо від цього, на позір маловажного, порядку залежить ціле значіння прапору.

Впроваджування цієї недбалости чи незнання тим, що (а це можна дуже часто почути) Поляки також не знають своєї національної краски, є сьогодня безпідставне.

Справді, давніше й у Поляків панувало безладдя в уживанню національної краски, та в цьому напрямі поведено сильну акцію освідомляючу й сьогодня кожний образований Поляк знає, що його національно-державна краска є біло-червона.

Тому перестаньмо вже раз і ми вводити хаос і непорозуміння з називанням нашого національного прапору, що досі траплялося аж за часто й то не раз — на жаль — навіть в офіціяльних відозвах. Запамятаймо собі раз на завсіди, що наш прапор є жовто-синій, чи жовто-блакитний, але ніколи навпаки.

*) Т. Скотинський: Український прапор о національно-державних красках. Календар „Просвіти" р. 1923.

ЯК МУРАШКИ ПЛЕКАЮТЬ ГРИБИ.

В праліcах Бразилії стрінути можна часто наче струю дрібного зеленого листя, що пересувається з одної сторони стежки на другу. Коли ближче приглянутися цьому явищу, побачимо, що то мандрують мурашки, а кожда має на собі частинку листка.

Коли слідкувати, відки маширує ця колюмна, то дійдеться звичайно до дерева з роду міртових, „цекропій", званої також „манігот", з якої походить мучка ароврут. З листя того дерева мурашки могутніми щоками у формі ножичок, витинають гарно круглі частинки. При цьому, щоби не впасти, мурашка стоїть на частині листка, що ще злучена з деревом. Як викроїть свій кусник, кожда мурашка бере такий кусник на барки і прилучується до колюмни, що порушається безупину між деревом і муравлищем. При вході до муравлища впускають робітників вартівники. Щож діється у муравлищі?

Тайну цю розслідив природник Альфред Мелер. Мурашки передають тягар іншій партії мурашок, яку можна назвати „огородниками", а самі вертають за дальшим листям. „Огородники" січуть і пережовують принесене листя на хамуз і роблять із нього кульки, перемішуючи навіть із муравляним навозом. Потім у спеціяльних перегородах будують губчасті горбки. Горбки ці по якімсь часі вкриваються дрібними зародками білого гриба. Зародки ці похожі на насіння, з якого годовці продукують гриби.

Але мурашки-огородники мають іншу мету. Не позволяють виростати головці гриба, відгризають кождий завязок овоча і викидають його поза муравлище. Так увесь поживний матеріял, замісць дістатися до овоча, призбирується у набренілих кінцях зародків. Кінці ті подібні до мініятурної ріпи. Досвіди виказали, що коли таким овочам не зривати головок, то виплекані з них гриби похожі на наші ідомі гриби.

Мурашки ці, звані „атта", крім цекропії нищать і інші дерева, на протязі кількох годин потрафлять обчистити з листя помаранчеве, кавове дерево або манго. Манголії, евкаліптів і деякі трави не торкають. Були випадки, що атта оминали цекропію; це тоді, коли на її галузях жили вже інші роди мурашок, зв. „азтека". Це дуже воєвничі мурашки, кидаються на кождого, що бодай струсенням дерева нарушує їх спокій. Одним словом, творять „залогу" цекропії, бо боронять її від нападу „атта", а за ці услуги дістають мешкання і харч. Галузки цекропії є пусті, а де листя вростає в галузь, „азтеки" роблять отвори і в пустих місцях плекають коровки-мшиці, або „афіди". Отже це є наче „худоба" мурашок ці мшиці. А щеж пожива для тої „худоби"? В тім місці, де листок прирослий до гильки, є галочка, повна оливи й інших поживних частей. Ці галочки мурашки вносять у проводи галузей і ними кормлять „худобу", з якої знов мають засоби цукру.